نشریه فرهنگ و ارتقای سلامت فرهنگستان علوم پزشکی
دوره هفتم، پاییز ۱۴۰۲، شماره سوم، صفحات ۳۷۶ تا ۳۷۸

بیانیه

اولویت‌های مهم بخش سلامت، راهبردها و راهکارها*

دریافت مقاله: ۱۴۰۲/۰۹/۱۰ پذیرش مقاله: ۱۴۰۲/۰۹/۲۰

چکیده

تمامی حکمرانان باید درجهت سلامت همه جانبه آحاد مردم برنامه‌ریزی و تلاش کنند به همین منظور در این مستند مهم‌ترین اولویت‌های نظام سلامت از جمله پرداختن به عوامل اجتماعی سلامت، توسعه عدالت در سلامت، اجرایی کردن صحیح و دقیق همه بندهای سیاست‌های کلی سلامت، همکاری همه بخش‌های ذی‌ربط مورد تأکید قرار گرفته است.

کلیدواژه‌ها: ارائه مراقبت‌های بهداشتی، سیاست‌گذاری، عدالت سلامت، عوامل اجتماعی تعیین‌کننده سلامت

مقدمه

در فروردین ۱۳۹۳ سیاست‌های کلی سلامت توسط مقام معظم رهبری ابلاغ شد که به قضاوت همگان، سندی بسیار علمی و تحول‌زا است. با توجه به اهمیت و اولویت ویژه سلامت همه جانبه جامعه و افراد از دیدگاه پیامبر اعظم (ص) و اسلام ناب محمدی و نیز با توجه به تأکیدهای مقام معظم رهبری در مورد اهمیت و اولویت سلامت و با توجه به نقش بسیار پررنگ (۵۰ تا ۷۰ درصدی) عوامل اجتماعی سلامت (اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی، زیست محیطی و سیاسی) که مستلزم همکاری‌های بین بخشی گسترده و مشارکت مردم (در اجرای برنامه‌ها و نظارت) است، مجمع عمومی فرهنگستان علوم پزشکی جمهوری اسلامی ایران، در آستانه چهل و پنجمین سالگرد پیروزی انقلاب شکوهمند اسلامی و انتخابات پیش روی مجلس شورای اسلامی و همزمان با تصویب برنامه هفتم توسعه و نیز به دلیل نقش وسیع و کمتر شناخته شده عوامل اجتماعی سلامت در برخوردار شدن از عدالت در سلامت، اجرایی کردن صحیح و دقیق تمامی بندهای سیاست‌های کلی سلامت، توسط وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و با همکاری همه بخش‌های ذیربط و پیگیری ویژه دولت و مجلس محترم شورای اسلامی و مجمع تشخیص مصلحت نظام، مورد تأکید قرار می‌دهد.

این توضیح لازم است، تأکید و تسریع ویژه در اجرایی کردن اولویت‌هایی که متأسفانه در سال‌های طولانی مورد غفلت قرار گرفته، نظیر به‌روزرسانی شبکه بهداشتی درمانی، ادغام آموزش و پژوهش پزشکی در شبکه بهداشتی درمانی، پاسخگو و جامعه نگر کردن آموزش پزشکی و نیز احیای کامل طرح ژنریک و مسئله نحوه انتخاب استادان و دانشجویان و تربیت آنان و آموزش ارزش‌های اسلامی ایرانی در عرصه مراقبت‌ها و خدمات سلامت به نحوی که این ارزش‌ها در جامعه نهادینه شود، مورد نیاز است.

اولویت‌ها

۱. نهادینه کردن اصول، ارزش‌ها، اخلاق و آداب حرفه‌ای انسانی اسلامی در عرصه و محیط‌های ارائه مراقبت‌ها و خدمات بهداشتی، درمانی، توانبخشی و نیز آموزش و پژوهش عالی سلامت و اجرای کامل و سریع قانون انطباق امور پزشکی با موازین شرع مقدس اسلام؛

۲. توسعه، به روز رسانی و تکمیل شبکه بهداشتی درمانی کشور؛

۳. تکمیل و تعمیق ادغام آموزش و پژوهش علوم پزشکی در مراقبت‌ها و خدمات سلامت همه جانبه و آحاد مردم؛

۴. توزیع عادلانه منابع و امکانات کشور با رویکرد حمایت از مناطق کمتر برخوردار، جهت تحقق عدالت در سلامت؛

۵. تأمین امنیت غذایی برای آحاد جامعه؛

۶. تحول بنیادین در آموزش عالی سلامت، کاربردی و جامعه‌نگر کردن آن؛

۷. جهت دادن پژوهش‌های علوم سلامت به طرف نیازهای سلامت همه جانبه جامعه و نظام سلامت؛

۸. پاسخگو کردن دانشگاه‌های علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی نسبت به نیازهای سلامت همه جانبه جامعه و افراد؛

۹. اولویت آموزش سرپایی نسبت به بستری در جهت کاهش تمایل به بستری نمودن بیماران؛

۱۰. توانمند کردن جامعه و مردم از طریق ارتقاء فرهنگ و سواد سلامت و مشارکت دادن ساختارمند آنها در تأمین، حفظ و ارتقای سلامت خود خانواده و جامعه؛

*مجمع عمومی فرهنگستان علوم پزشکی جمهوری اسلامی ایران پاییز ۱۴۰۲

[Downloaded from ijhp.ir on 2026-11-25]

[DOI: 10.22034/7.3.19]

۱۱. توجه خاص و سریع به سلامت همه جانبه در همه سنین بخصوص قبل از ازدواج، از زمان انعقاد نطفه تا پایان هشت سالگی که دوران طلائی برای بهره‌مند کردن کودکان از مزایای حداکثری اوج دوران تکامل همه جانبه است؛

۱۲. منظور کردن رویکرد اولویت سلامت همه جانبه در همه سیاست‌ها و قوانین و مقررات، با فعال سازی هرچه بیشتر شورای عالی سلامت و امنیت غذایی؛

۱۳. اصلاح نظام دارویی کشور و بازگشت کامل به طرح ژنریک و اجتناب از استفاده از برند ژنریک در داخل کشور؛

۱۴. توجه جدی به ارتقاء سلامت روان جامعه و ایجاد فضای امید و نشاط در جامعه به‌وسیله نخبگان و گروه‌های مرجع و انگ‌زدایی از بیماران و بیماری‌های حوزه سلامت روان.

راهبردها و راهکارهای اجرایی

۱. توجیه کامل مسئولان رده بالای تصمیم سازی و اجرایی کشور برای اعتلای عزم ملی و حمایت همه جانبه و قرار دادن سلامت همه جانبه بعنوان اولویت اصلی نظام؛

۲. هماهنگ کردن دستگاه‌هایی که در مسیر تحقق سلامت همه جانبه نقش دارند؛

۳. انتخاب مسئولان اجرایی کاملا عالم، آگاه و متعهد به همه ابعاد سلامت همه جانبه و به ویژگی برخورداری از توان مدیریتی بسیار قوی اجرایی، متعهد، مدبر، کاردان، خستگی‌ناپذیر و عاشق خدمت به مستضعفان و با توانمندی ایفای نقش رهبری قوی در نظام سلامت بویژه در اجرایی کردن سیاست‌های کلی سلامت و با تأکید بر اولویت‌های آن در سطح وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و دانشگاه‌های علوم پزشکی؛

۴. مبارزه جدی با هرگونه فساد و تعارض منافع در نظام سلامت؛

۵. باز تعریف نظام ارائه مراقبت ها و خدمات سلامت همه جانبه، اعم از ارتقاء سلامت و بهداشت و پیشگیری، درمان و توانبخشی و تعیین حد و مرزهای بخش دولتی و خصوصی و تأمین خدمات ضروری در بخش دولتی با توسعه مورد نیاز این بخش با پاسخگویی شبانه روزی ، افزایش کیفیت ارائه مراقبت‌ها و خدمات سلامت همه جانبه و کسب رضایت مردم، توسعه خدمات سلامت دیجیتال از قبیل پرونده الکترونیک سلامت، پزشکی از راه دور و نسخه نویسی الکترونیک؛

۶. ایجاد الزاماتی برای تبعیت همه نهادها، مسئولان و افراد از نظام شبکه بهداشتی درمانی کشور و از جمله نظام ارجاع و نیز ادغام آموزش و پژوهش در نظام سلامت و سطح بندی مراقبت‌ها و خدمات بهداشتی و درمانی مبتنی بر آمایش سرزمین، استقرار کامل برنامه پزشکی خانواده و نظام ارجاع در کشور و تبعیت همه دستگاه‌ها و مسئولان از نحوه استفاده از نظام ارجاع، برای زمینه‌سازی اجرا و پذیرش آن توسط مردم، کارآیی و اثربخشی در استفاده از منابع زیرساختی و تجهیزاتی بخش بهداشت و درمان درکشور؛

۷. استقرار نظام های فعال پایش، نظارت و ارزیابی پویا و کارآمد و بها دادن و پیگیری گزارش‌های مردمی با شفافیت کامل، پیشگیری و مبارزه با هرگونه تخلف و برخورد قاطع با خاطیان؛

۸. استقرار نظام‌های ارزیابی و اعتبار بخشی بیرون از بخش ارائه مراقبت‌ها وخدمات سلامت، ایجاد شفافیت و شناسایی واحدهای اداری پر انگیزه، توانمند در اجرا و عاشق خدمت به مردم و ارائه خدمات کیفی به آنان و تلاش و پیگیری مستمر برای ارتقاء کیفیت، ترمیم و اصلاح نقاط ضعف خدماتی و ساختارهای ستادی و دانشگاهی و چابک‌سازی آنها؛

۹. تأمین مالی پایدار بخش سلامت و سپردن همه مراحل تأمین مالی از ابتدا تا تخصیص، مشتمل بر همه منابع مالی این بخش (مالیات، حق بیمه و منابع سلامت همه سازمان‌ها) و تمرکز تولیت بخش سلامت در وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی و مدیریت همه منابع از طریق بیمه به ویژه با هدف اقدامات ارتقائی و پیشگیری از بیماری‌های واگیر و غیر واگیر، با محوریت وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی؛

۱۰. تقویت جایگاه و شأن سازمان‌های بیمه گر و توانمند کردن کامل آنها بویژه برای تقویت ابعاد نظارت و پایش.

۱۱. به دلیل نقش پررنگ عوامل اجتماعی سلامت در سلامت همه جانبه جامعه و آحاد مردم لازم است هماهنگی و همکاری های بین بخشی از طریق فعال کردن و تقویت کردن شورای عالی سلامت و امنیت غذایی صورت پذیرد، هم چنین با تقویت دبیرخانه آن شورا و نظارت کامل بر اجرای صحیح قوانین و طرح‌های توسعه‌ای کلان کشور، وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی ضابطی قوی برای برخورد با تهدیدکننده‌های سلامت شود؛

۱۲. اهتمام سازمان برنامه و بودجه نسبت به نهادینه کردن اختصاص بخشی از اعتبارات نهادهای دولتی برای ارتقاء سواد سلامت سازمانی و جامعه، اهتمام وزارت اقتصاد و دارایی برای حمایت مالیاتی از صنایع مروج سلامت و حمایت از وزارت جهادکشاورزی در تولید محصولات و تولیدات سالم از مزرعه تا سفره؛

۱۳. جلب حمایت سازمان‌های مردم نهاد و خیرین سلامت و جهت دادن هر چه بیشتر آنها به فعالیت در زمینه ارتقاء سلامت همه جانبه و پیشگیری از بیماری‌های واگیر و غیرواگیر و نیل به عدالت در سلامت؛

۱۴. افزایش مشارکت جامعه در تشخیص و حل معضلات سلامت همه جانبه و مشارکت مردم در برنامه‌ریزی، اجرا و نظارت بر نحوه اجرای برنامه‌ها از طریق ایجاد شوراهای مشورتی با مشارکت مردم و صاحبنظران، ایجاد شبکه فعال همکاری بین استان‌ها، ایجاد

[Downloaded from ijhp.ir on 2026-11-25]

[DOI: 10.22034/7.3.19]

محیط‌های حمایتی مناسب و چارچوب‌های قانونی، توسعه خانه‌های مشارکت مردمی و افزایش سفیران و داوطلبان سلامت؛

۱۵. تربیت و توزیع نیروی انسانی در رده‌های مختلف براساس نیازهای جامعه با اولویت مناطق کمتر برخوردار، ارتقاء علمی و تقویت توانمندی‌های عملی دانش‌آموختگان و نظارت بر کیفیت و کمیت مراقبت‌ها و خدمات سلامت توسط آنان؛

۱۶. نظارت کارآمد بر تأمین، تولید و توزیع عادلانه واکسن‌ها، دارو، محصولات و فرآورده های غذایی و بهداشتی ایمن و تجهیزات پزشکی و حمایت و تخصیص تسهیلات لازم به این بخش تنها بر طبق نظام سطح‌بندی، ایجاد فرماندهی واحد با اختیارات کامل در سازمان غذا و داروی وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی به منظور پاسخگویی به تمامی مشکلات حوزه دارویی در کشور؛

۱۷. ارتقاء کمی و کیفی آموزش بهداشت، ارائه مراقبت‌ها و خدمات بهداشتی درمانی فعال به گروه‌های سنی مختلف مانند نوزادان، شیرخواران، کودکان، نوجوانان، جوانان، مادران باردار، سالمندان و اقشار آسیب‌پذیر و با تأکید بر دهک‌های پایین‌تر اقتصادی، اجتماعی جامعه و اطمینان از برخورداری آحاد مردم از همه ابعاد و نیازهای سلامت همه جانبه بدون تحمیل هزینه‌های غیر متعارف یا خارج از توان پرداخت آنان؛

۱۸. ارتقاء سرمایه اجتماعی و ایجاد بسترهای لازم برای مشارکت اجتماعی بالا و توسعه تفریحات سالم بخصوص برای اقشار کمتربرخوردار برای ارتقاء سلامت روانی و اجتماعی آحاد جامعه.

Statement

Essential Priorities in Health, Strategies and Solutions*

Abstract

All governments should plan and for the comprehensive health of all people. For this purpose, in this documentary, the most important priorities of the health system have been emphasized: Addressing social determinant of health, development of health equity, correct and accurate implementation of all clauses of the general health policies, and collaboration between all relevant departments.

Key words: Delivery of Health Care, Health Equity, Policy Making, Social Determinants of Health

*Statement of the General Assembly of the Academy of Medical Sciences. Autumn 2023

[Downloaded from ijhp.ir on 2026-11-25]

[DOI: 10.22034/7.3.19]